

PODZIEMNE PRZEJŚCIE TURYSTYCZNE W JAROSŁAWIU

THE UNDERGROUND TOURIST PASSAGE IN JAROSŁAW

www.podziemia.jaroslaw.pl

Wydawca | Published by:

Centrum Kultury i Promocji w Jarosławiu
The Centre for Culture and Promotion in Jarosław

Rynek 5. 37-500 Jarosław
tel. 16 624 87 96
www.ckip.jaroslaw.pl
e-mail: kontakt@ckip.jaroslaw.pl

Tekst | Text:

Marlena Dudek

Zdjęcia | Photos:

Damian Bereza, Joanna Gorlach, Aleksandra Toczek-Borysiuk, Tomasz Turoń.

Tłumaczenie | Translation:

Przemysław Paszko

Copyright © Centrum Kultury i Promocji w Jarosławiu

ISBN 978-83-943026-0-3

JAROSŁAW

Jarosław to miasto o unikatowych walorach historycznych i architektonicznych. Leży nad rzeką San na pograniczu dwóch krain geograficznych: Doliny Dolnego Sanu i Podgórza Rzeszowskiego. Słynące niegdyś z kupiectwa i międzynarodowych jarmarków, do dziś przemawia murami starych świątyń i wyjątkowych kamienic. Jest jednym z najciekawszych zabytkowych miast Podkarpacia.

Jarosław is a town with unique historical and architectural values. It is located on the river San at the junction between two geographic regions: The Lower San Valley and Rzeszów Foothills. Once famous for trading and international market fairs, to this day impresses with the walls of old churches and exceptional tenement houses. It is one of the most interesting historical towns of Podkarpacie.

Krótką historia jarosławskich podziemi

Nieodłącznym elementem każdej jarosławskiej kamienicy mieszczańskiej była jej część podziemna, przeznaczona na składy towarów oraz schronienie podczas najazdów i klęsk żywiołowych. Potwierdzenie tego widzimy w XIX-wiecznym opisie księdza Franciszka Siarczyńskiego: „Rok 1489 najazd Tatarów ogniem i mieczem pustosząc kraj ruski, okropne w Jarosławiu i okolicach jego srogości tej niepohamowanej dzicy ślady zostawił [...] ci tylko ocalili, którzy albo ucieczką ratować się zdążyli, albo w lochach, okopach i murach schronienie znaleźli” – i dalej – „zaczęto kopać podziemne jaskinie, które według podania jedno ku Jarosławiu, drugie ku wsi Gniewczyna się ciągnęły, aby w nich swe majątki przed łupiestwem dzicy kryć mogli”¹.

Właściwości gruntów lessowych – zalegających aż do głębokości 30 m – sprzyjały drążeniu w podziemiach dużych komór i podziemnych korytarzy, którym z czasem przypisano wiele legend. W efekcie w Jarosławiu znajduje się najbardziej rozbudowana sieć

A brief history of Jarosław's undergrounds

The underground cellars were an integral part of every tenement house in Jarosław, and were used for storing merchandise and as a shelter during invasions and natural disasters. The acknowledgment of thereof can be verified with 19th century description of priest Franciszek Siarczyński: “In 1489 Tatar hordes swarmed the Russian land with fire and sword, leaving terrible havoc of savagery on Jarosław and neighboring lands [...] those who survived, were the ones who fled or found shelter in dungeons, ridges or behind walls” - and furthermore - “underground caves were built, based on the legend, one stretching towards Jarosław and the other towards the village of Gniewczyna, to store the valuable possessions in safety against the plunders of savages”¹.

The properties of loessial soils - located at the depths of up to 30 m - fostered the excavating works to create large underground chambers and corridors, which with time were the source of many legends. As a result, Jarosław has the most extended network of underground passages in Poland, with the deepest excavation points of up to several meters.

Some of the underground passages collapsed, some were secured during the rescue-protection operation, started in 1962 - the first global initiative, where several

podziemnych korytarzy w Polsce, z najgłębszymi wyrobiskami dochodzącymi do kilkunastu metrów.

Część podziemi uległa zawaleniu, część zabezpieczono podczas zapoczątkowanej w 1962 r. akcji ratunkowo-zabezpieczającej – pierwszej na świecie inicjatywy, podczas której do prac niemających nic wspólnego z budową kopalni czy udostępnianiem złóż, zaangażowano kilkudziesięciu górników z odpowiednim wyposażeniem, pracowników Przedsiębiorstwa Robót Górniczych w Bytomiu.

Z części zachowanych fragmentów jarosławskich podziemi powstały w mieście dwie trasy turystyczne: Podziemna Trasa Turystyczna im. prof. Feliksa Zalewskiego, znajdująca się pod kamienicą Rynek 14 (Rydzikowska) została udostępniona zwiedzającym w 1984 roku. Podziemne Przejście Turystyczne pod kamienicami Rynek 4, 5 i 6 (Orsettich, Attavanti i Gruszewiczów) oddano do użytku w 2015 roku. O tajemnicach tej 187-metrowej atrakcji, z najniższym poziomem sięgającym 5,6 m, opowiada ta publikacja.

dozen miners, employed at Underground Mining Workings in Bytom, equipped with appropriate tools, started a full scale work, which had nothing to do with building a mine or with opening a deposit.

From the remaining fragments of Jarosław's undergrounds, two underground tourist attractions were created in the town: Prof. Feliks Zalewski Underground Tourist Route, located under the tenement house of Rynek 14 (Rydzikowska) was made available to the visitors in 1984. Underground Tourist Passage under the tenement houses of Rynek 4, 5 and 6 (Orsetti, Attavanti and Gruszewicz) was put to service in 2015. The secrets of this 187-meter-long attraction, with lowest point reaching 5,6 m, are revealed in this publication.

¹ Franciszek Siarczyński, *Wiadomość historyczno-statystyczna o mieście Jarosławiu*, Lwów 1826.

¹ Franciszek Siarczyński, *Historical and statistical information about the town of Jarosław*, Lwów 1826.

Podziemne Przejście Turystyczne w Jarosławiu

Underground Tourist Passage in Jarosław

Wizyta w Podziemnym Przejściu Turystycznym w Jarosławiu to fantastyczna, pełna wrażeń przygoda, na którą składa się przede wszystkim podróż w czasie. Wyprawa do przeszłości staje się faktem już na początku zwiedzania.

The visit of Underground Tourist Passage in Jarosław is a fantastic, full of unique experiences adventure, which takes you on a journey back in time. This expedition into the past starts right into the beginning of the sightseeing tour.

XXI wiek przestaje mieć jakiegokolwiek znaczenie i ustępuje miejsca XV-wiecznej rzeczywistości. Wszystko za sprawą witającej turystów mapy autorstwa Hendricusa Hondiusa. Najpiękniejsza mapa świata opublikowana w 1630 r. zauroczy nawet najbardziej wybrednych zwiedzających. Poddani jej urokowi, nakreślonej filozofii czterech żywiołów, ogrzani światłem słońca i blaskiem księżyca, w towarzystwie czterech najznamienitszych mężów przekraczamy linię czasu, oddając się w wir przygód w świecie, który dziś istnieje tylko w Jarosławiu.

21st century ceases to have any meaning once you step into 15th century reality. Everything begins with the welcoming map by Hendricus Hondius. The most beautiful map of the world, published in 1630, will mesmerize even the most refined tastes of visitors. Succumbed by its charm, outlined by the philosophy of four elements, warmed by the sunshine and moonlight, in company of four most renowned statesmen, we cross the time vortex, stepping into the adventure of the world, which only exists in Jarosław today.

CERAMIKA • CERAMICS

Osoby, które chcą zapoznać się z historią cechu garncarskiego, magiczną symboliką znaków garncarskich, tajnikami zawodu strycharza, zrozumieć w czym tkwi sekret zróżnicowanej kolorystyki wyrobów ceramicznych, a także samodzielnie wypalić garnek czy zbudować koło garncarskie – bez użycia skomplikowanej aparatury pomiarowej, w oparciu o wiedzę przekazywaną z mistrza na czeladnika – spędzą fantastycznie czas w sali, która została stworzona w oparciu o nieopisane wręcz bogactwo Jarosławia, jakim od średniowiecza były tutejsze zasoby lessu i glin.

Individuals wanting to become more familiar with the history of the pottery guild, magical symbolism of pottery markings, arcana of the works of brick makers, wanting to understand the secrets behind diverse color scheme of ceramic products and also who dare to burn out a pot or construct a potter's wheel - without the use of complicated measuring equipment, relying on the knowledge transferred from the master to apprentice - will spend a fantastic time in the great hall, created specifically based on indescribable wealth of Jarosław, which since the Middle Ages were the rich resources of loess and clay.

KUCHNIA MIESZCZAŃSKA Z ZAPLECZEM KUCHENNYM • BOURGEOIS KITCHEN AND KITCHEN FACILITIES

Dlaczego na stole nie ma ziemniaków? Skąd wzięły się cytrusy w jarosławskiej diecie? Co robiły w ogrodzie melony i arbuzy? Po co topiono muchomora w mleku? Na kogo czeka mięso na glinianym naczyniu? Odpowiedzi na te i wiele innych pytań dostarczą wizyta w spiżarni. Sala zainspiruje także tych, którzy chcą poznać odpowiedź na pytanie, jak taki doskonały system przechowywania i konserwowania żywności mógł funkcjonować w czasach, w których nie istniał transport zmotoryzowany, chłodnictwo, energia elektryczna, zasilanie gazem czy też chemiczne konserwanty.

Pomieszczenia kuchenne mają do zaoferowania coś jeszcze – bogactwo smaków i zapachów, jakie towarzyszy zwiedzającym podczas ich kulinarnej podróży. W kominku żarzy się ogień, słysząc brzęk naczyń, w powietrzu wyczuwa się woń pieczonego chleba, migdałów, suszonych pod poważką ziół...

Why aren't there any potatoes on the table? How did the citrus fruit occur in the diet of Jarosław's townspeople? What where melons and watermelons doing in the garden? Why would you soak fly agaric or toadstool in milk? For whom is the meat in the clay pot waiting? The answers for all these and more questions are waiting in the larder. This display room will also inspire those individuals who want to know how such a perfect food storage and preservation system operated in times with no motorized transport, refrigeration, electricity, gas supply or chemical preservatives.

The kitchen facilities have something more to offer - the richness of flavours and aromas, that accompany the visitors during their culinary journey. The fire lazily burns in the fireplace, you can hear the clatter of dishes, the scent of baked bread, almonds and dried culinary herbs pleases your nostrils.

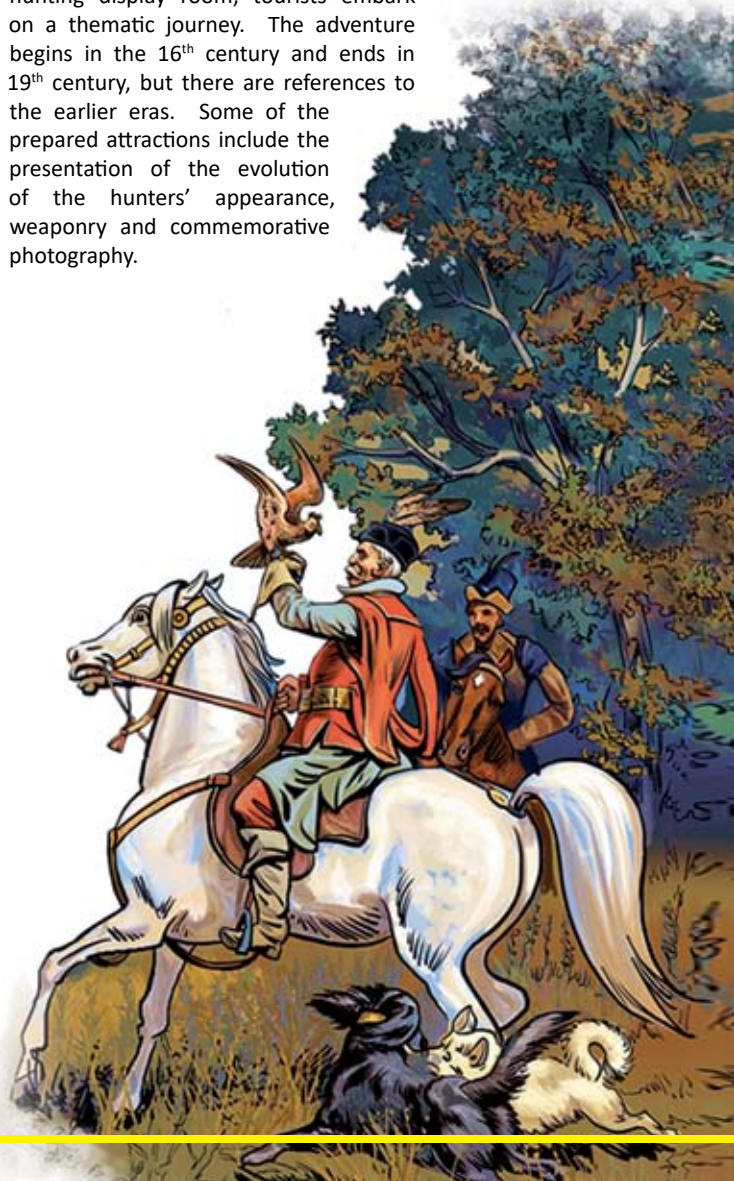

MYŚLISTWO • HUNTING

Myślistwo od wieków było wpisane w klimat Jarosławia. W mieście handlowano artykułami uzyskiwanymi ze zwierzyny łownej: skórami, solnicami, zasobnikami, prochownicami, tabakierami czy po prostu trofeami łowieckimi. Wymienione to tylko nieliczne wyroby, które można podziwiać na ekspozycji poświęconej polowaniom, kodeksowi łowieckiemu, broni oraz samym postaciom łowczych. Zwiedzając salę myśliwską turyści udają się w tematyczną podróż. Przygoda rozpoczyna się w wieku XVI, kończy w XIX, jednak nie brakuje w niej nawiązania do czasów wcześniejszych. Pokazanie ewolucji wyglądu myśliwego, broni myśliwskiej oraz pamiątkowa fotografia to tylko niektóre przygotowane atrakcje.

For centuries hunting was incorporated into the atmosphere of Jarosław. Produce of wild game: pelts, salt cellars, containers, powder horns, snuff boxes or simply hunting trophies, were subject of a trade within the town. These are merely selected articles, that can be admired at the exposition, dedicated to hunting, hunting code, weaponry and the huntsmen themselves. Visiting the hunting display room, tourists embark on a thematic journey. The adventure begins in the 16th century and ends in 19th century, but there are references to the earlier eras. Some of the prepared attractions include the presentation of the evolution of the hunters' appearance, weaponry and commemorative photography.

JARMARKI JAROSŁAWSKIE • THE JAROSŁAW MARKET FAIRS

Udział w najstawniejszym XVI-wiecznym jarmarku w Europie umożliwia największa sala ekspozycyjna Przejścia. Tutaj, przy dźwiękach ulicznego gwaru oraz jarmarcznego nawoływania, spotkać można kupców z różnych stron świata, zapoznać się z bogactwem przywożonych towarów, ich wyglądem, sposobami zabezpieczania i ekspozycji. Prócz napitków przechowywanych w beczkach i amforach można zakosztować mody tamtych czasów, za sprawą wirtualnej przymierzalni jednym kliknięciem zamieniając się w piękną damę czy bogatego mieszczanina. Jarmark opuszczamy późną nocą, kiedy na jarosławskim niebie jasno świecą gwiazdy.

The most spacious display room of the Underground Passage enables the participation in the most renowned 16th century market fair in Europe. Here, surrounded by the sounds of street clatter and fair callings, you can meet merchants from all over the world, experience the diversity, richness, looks, security measures and display of trading goods. Apart from the beverages stored in barrels and amphorae, you can experience the fashion of that day, with just one click at the virtual booth, transforming you into a beautiful lady or a rich townsman. We leave the market fair late at night, when the stars shine brightly over Jarosław.

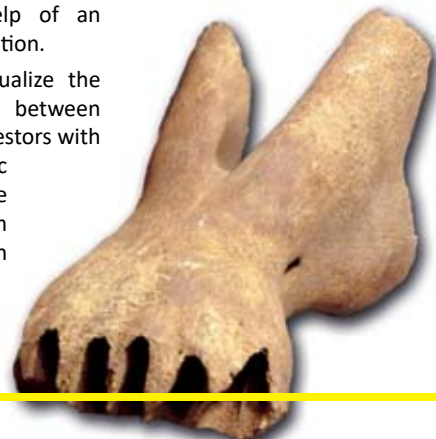

Kto w dzieciństwie nie chciał zostać archeologiem, który kopiąc w odległych krajach odkrywa szczątki prehistorycznych zwierząt i zapomnianych cywilizacji? Spełnienie marzeń stało się możliwe, w dodatku bez konieczności opuszczania Jarosławia! Kości mamutów, turów, jeleni olbrzymich oraz innych zwierząt kopalnianych można nie tylko podziwiać na ekspozycji, ale również samodzielnie odkryć, dzięki nowatorskiej aplikacji multimedialnej.

Dodatkowo dzięki specjalnie zaprojektowanej planszy zwiedzający uzmysłowią sobie różnicę w proporcjach pomiędzy dzisiejszymi zwierzętami a ich przodkami, a przede wszystkim niewyobrażalną wręcz przepaść pomiędzy nimi a współczesnym człowiekiem.

Who wouldn't have dreamt to become an archaeologist as a child, conducting excavations in remote countries and discovering the remains of prehistoric animals and forgotten civilizations? It is possible for these dreams to come true even without leaving Jarosław. At the exhibition, you can admire the bones of mammoths, aurochs, giant deer and other excavated animals, but you can also discover them independently with the help of an innovative multimedia application.

Additionally, visitors can visualize the differences in proportions between today's animals and their ancestors with a specially designed graphic board, and the unimaginable size difference between them and a present-day human being.

O tym jak dawnej wyglądały dziecięce zabawki, w czym tkwiła tajemnica ceramicznej fajki, czyimi postaciami zdobiono kafle piecowe oraz od czego zależała ich wielkość można się przekonać odwiedzając sale, w której eksponowane są tego typu artefakty.

Multimedialna oś czasu dodatkowo przeprowadzi turystów przez spuściznę pokoleń od XIV do XIX wieku oraz usystematyzuje wiedzę zdobytą podczas tej inspirującej podróży.

If you have ever wondered how the children's toys looked like in the past, what secrets were hidden in a clay pipe, what figures were decorated on the stove tiles and what factors decided on their size, all the answers are revealed in the exhibition rooms, where all these cultural artifacts are on display.

The multimedia based timeline guides the tourists through the legacy of generations from the 14th to 19th century and systematizes the knowledge gained through this inspirational journey.

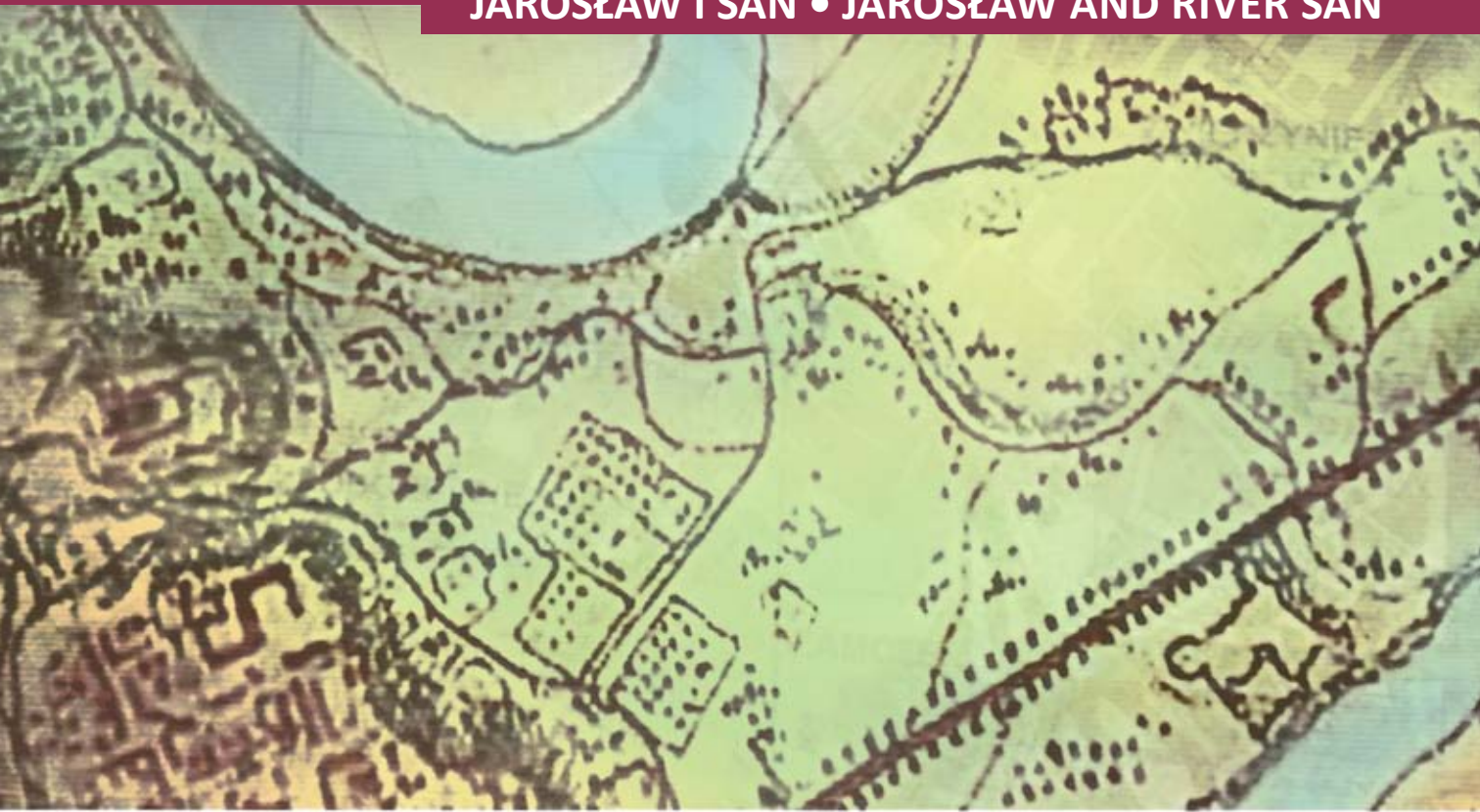
ARCHEOLOGIA SANU • ARCHAEOLOGY OF THE RIVER SAN

Archeologia Sanu – rzeki, nad którą rozłożył się Jarosław – przypomina o jego historycznym znaczeniu i roli, jaką odgrywał m.in. w handlu, służąc przez wieki jako droga, którą transportowano wszelkie towary do Gdańska. W XXI w. można odbyć podobną przygodę. Za pośrednictwem szkaty turyści, przy dźwiękach wioseł, wody iskrzącej się w blasku słońca oraz śpiewu ptaków, pokonują trasę, podczas której zatrzymują się w poszczególnych miejscowościach. Tutaj mogą zapoznać się z lokalnymi legendami i dalej płynąć aż do morza w bajkowym towarzystwie: Pana Twardowskiego, Bazyliuszka, Koguta z Kazimierza, zacnego Flisaka, by u kresu podróży spotkać się z Panienką z okienka.

The archaeology of the river San - where Jarosław was settled - reminds us about its historical significance and role in trade, for centuries serving as a transport route of all the merchandise to Gdańsk. Such adventure can be relived in 21st century. Tourists, surrounded by the sounds of moving oars, water reflecting in the sunshine and singing birds, make stops in the towns on route, sitting in a barge. Here they can get acquainted with local legends and continue to sail until the sea, with a company of fairytale characters: Mr. Twardowski, Basilisk, Rooster from Kazimierz, noble-minded Raftsman and finally the Young Lady at the Window.

JAROSŁAW I SAN • JAROSŁAW AND RIVER SAN

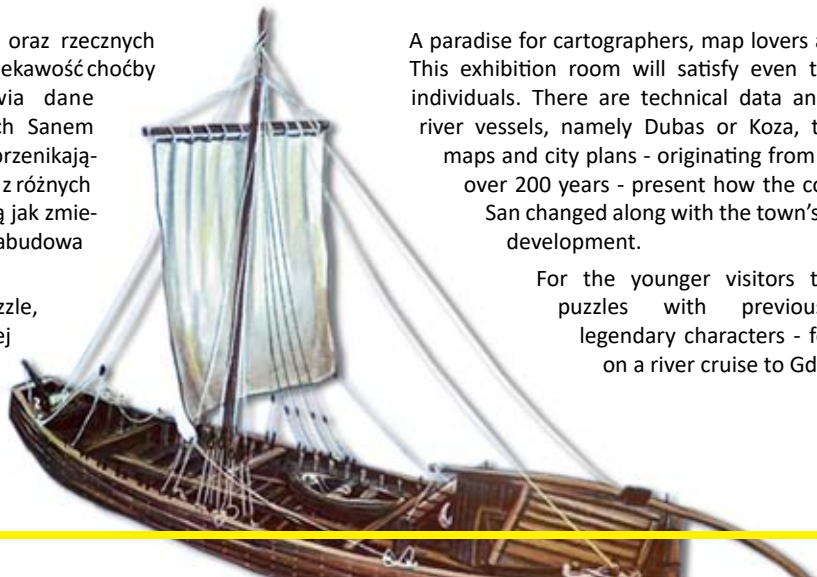

Raj dla kartografów, miłośników map oraz rzecznych jednostek pływających. Sala zaspokaja ciekawość choćby najbardziej dociekliwych. Przedstawia dane techniczne oraz wizerunki pływających Sanem statków, takich jak Dubas czy Koza, zaś przenikające się mapy i plany miasta – pochodzące z różnych okresów na przestrzeni 200 lat – ukazują jak zmienił się bieg Sanu, a co za tym idzie zabudowa i rozwój miasta.

Dla najmłodszych przygotowano puzzle, które układają się w poznane wcześniej postaci z legend – współpasażerów udających się rzeką do Gdańska.

A paradise for cartographers, map lovers and river vessels.. This exhibition room will satisfy even the most curious individuals. There are technical data and images of San river vessels, namely Dubas or Koza, the intermingling maps and city plans - originating from different periods over 200 years - present how the course of the river San changed along with the town's architecture and development.

For the younger visitors there are jigsaw puzzles with previously acquainted legendary characters - fellow passengers on a river cruise to Gdańsk.

RATOWANIE STAREGO MIASTA • THE RESCUE OPERATION OF THE OLD TOWN

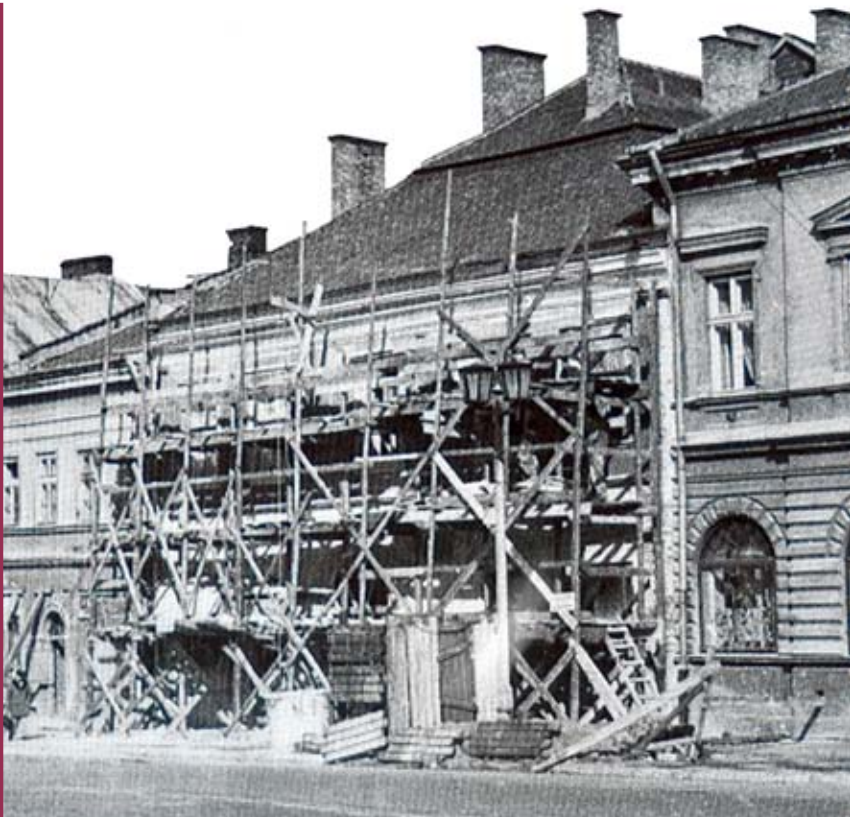
„Część kamienic przy ul. Grodzkiej zostanie wyburzona ze względu na swój bardzo zły stan zachowania”, donosiła powojenna prasa. Kamienice z podcieniami leży w gruzach, kamienica narożna przy ul. Ostrogskich praktycznie nie istniała. To tylko niektóre przykłady katastrof budowlanych, jakie na początku lat 60. XX w. dotknęły Jarosław. Wszystko przez rozpościerające się pod miastem niezbadane podziemia.

Stare Miasto uratowali naukowcy z Akademii Górniczo-Hutniczej i górnicy Przedsiębiorstwa Robót Górniczych z Bytomia. Pracownicy zostawili po sobie oryginalny sprzęt zabezpieczający, cenne mapy, zdjęcia krętych kanałów sięgających przedmieść, a przede wszystkim prawdziwą historię ratowania najpiękniejszej części Jarosławia. Historię, która nie dementuje legend, wręcz przeciwnie, odśladania nowe, intrygujące ciekawostki.

The post-war press reported that part of the tenement houses at Grodzka Street were going to be demolished due to the very poor state of preservation. Tenement houses with arcades were in ruins, a corner house at Ostrogski Street practically ceased to exist. These are merely chosen examples of construction disasters that Jarosław suffered from at the beginning of the 1960s. All of that, because of the unexplored underground under the surface of the town.

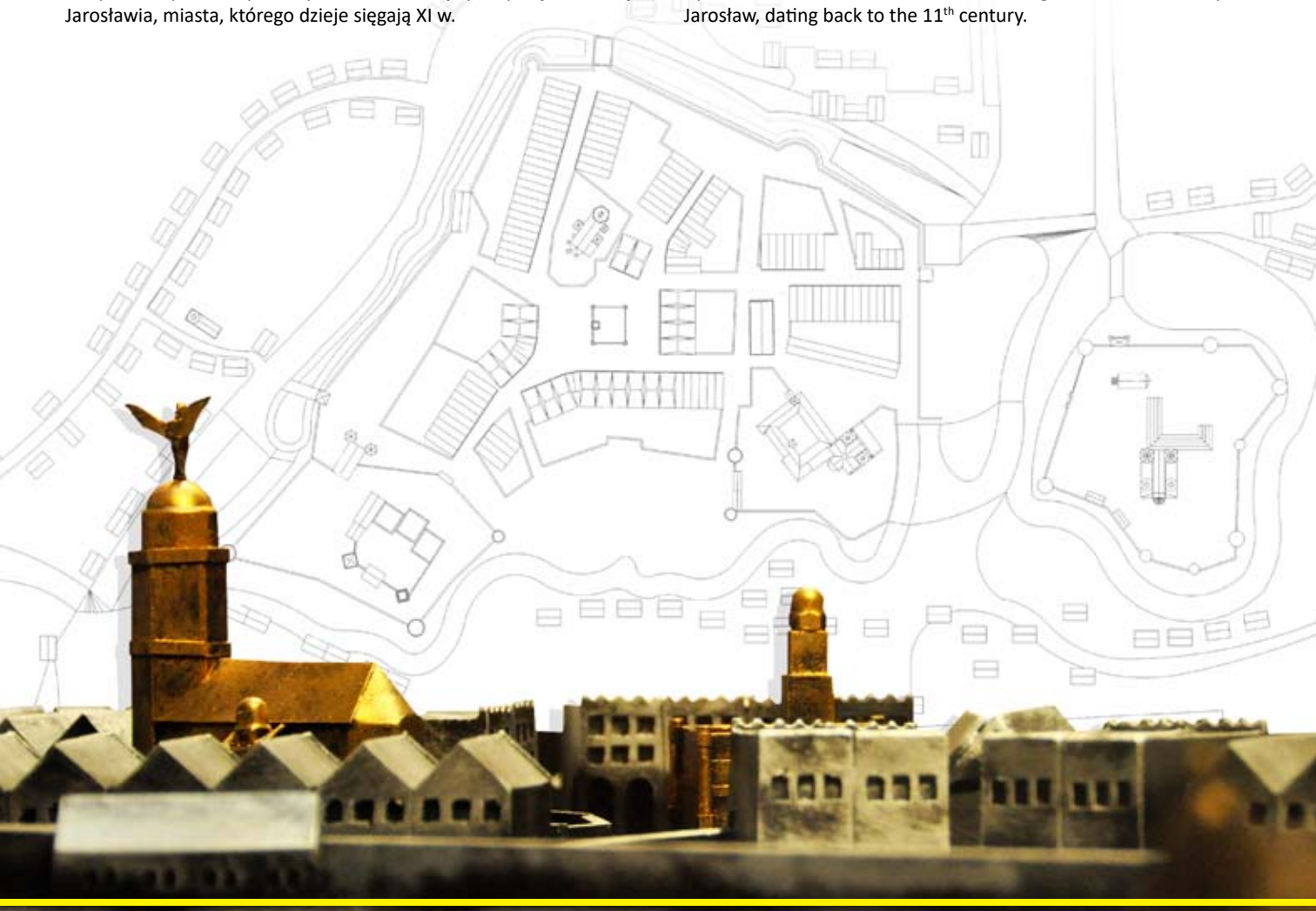
Eventually, The Old Town was saved by scientists from the AGH University of Science and Technology and miners of Przedsiębiorstwo Robót Górniczych in Bytom. Employees left behind such treasures as original security equipment, valuable maps, photos of winding canals reaching suburbs and, above all, a real story of saving the most beautiful part of Jarosław. A story that does not deny legends – on the contrary, it reveals new, intriguing curiosities.

MAKIETA • THE SCALE MODEL OF THE TOWN

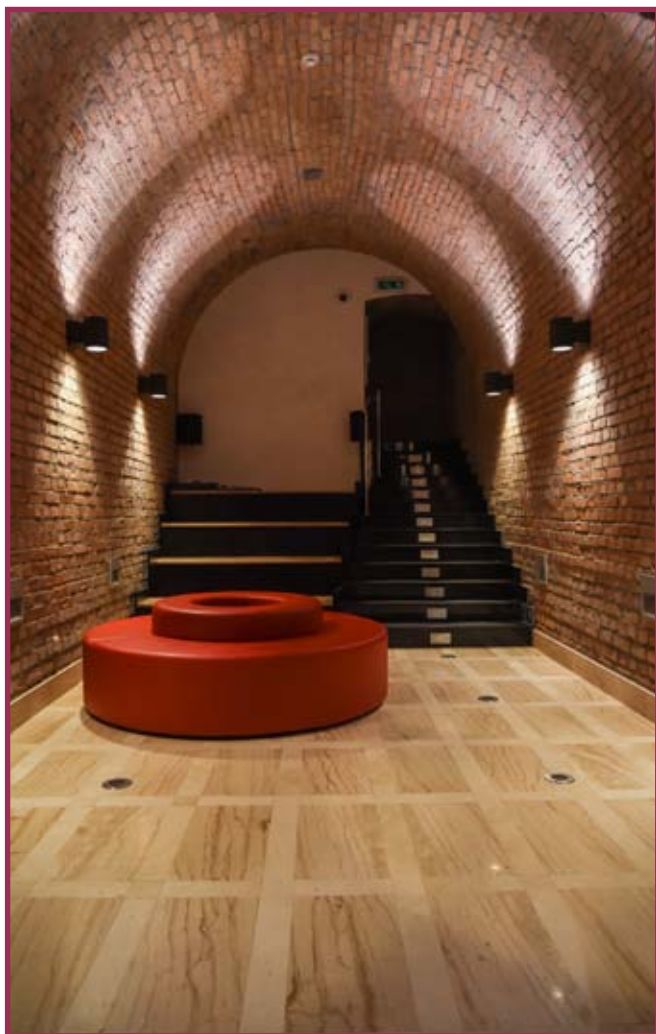
Wygląd współczesnego Jarosławia znają wszyscy mieszkańcy oraz większość odwiedzających miasto turystów, ale kto zastanawia się, jak wyglądało miasto w XVII w., w czasach, które nastąpiły po największej prosperycie tego średniowiecznego grodu. Metaliczną makietę można podziwiać również z lotu ptaka, spoglądając na nią przez świetlik znajdujący się przed kamienicą Rynek 6. Unosząc się nad miastem widzimy Jarosław oczami XVII-wiecznych właścicieli, mieszczan, przechodniów i kupców. Oczami wszystkich tych, których losy choć na chwilę splotyły się z historią Jarosławia, miasta, którego dzieje sięgają XI w.

The appearance of modern Jarosław is well known by all the residents and most tourists visiting our town, but if you wondered how the town looked in 17th century, the time of great prosperity of this medieval settlement, it is possible to experience it. This metallic scale model can also be admired from the bird's eye view - through the skylight located in front of tenement house Rynek 6. Floating over the town, we experience Jarosław with the eyes of 17th century owners, townsmen, passers-by and merchants. The eyes of all those, whose fate was entangled with the history of Jarosław, dating back to the 11th century.

SALA MULTIMEDIALNA • THE MULTIMEDIA ROOM

Po zakończeniu zwiedzania turystom nie pozostaje nic innego jak powrót do rzeczywistości i zapoznanie się ze współczesnym obliczem Jarosławia. Służą temu atrakcje przygotowane w sali multimedialnej.

Upon completion of sightseeing tour, visitors are bound to return to the present day and discover the contemporary appearance of Jarosław. The attractions are ready and widely available at the multimedia room.

Kamienice w Jarosławiu • Kamienice w Jarosławiu

KAMIENICA ORSETTICH (RYNEK 4) • ORSETTI FAMILY TENEMENT HOUSE (RYNEK 4)

Jedna z najpiękniejszych późnorenesansowych kamienic mieszczańskich w Polsce, wybudowana pomiędzy 1570 – 1585 r.

Początkowo budynek znajdował się w zabudowie zwartej, eksponując od strony rynku jedynie ścianę frontową. Zmiany zaszły w 1625 r., po pożarze miasta i spaleniu się sąsiedniego domu kamienica stała się narożną.

Od 1633 r. własność Wilhelma Orsettiego, krakowskiego kupca włoskiego pochodzenia. Stosując się do poleceń właścicielki Jarosławia Anny Ostrogskiej, remontuje kamienicę tak, by służyła ozdobie miasta – dobudowuje murowane podcienie, piętro i attykę kryjącą dach.

Od 1945 r. kamienica Orsettich z oryginalnie zachowanym układem przestrzennym, sklepieniem oraz belkowym stropem w Wielkiej Izbie stanowi siedzibę muzeum. Umieszczono tu ekspozycje historyczne, zaaranżowane wnętrza mieszkalne i kolekcje obrazów.

One of the most beautiful, late Renaissance tenement house in Poland, built between 1570 and 1585.

At first, the building was a part of compact urban setting, with one front wall facing the square market. The changes occurred in 1625 after the town fire and burning of the neighboring house, it became the corner tenement house.

From 1633 under the ownership of Wilhelm Orsetti, a merchant from Kraków of Italian descent. Following the recommendations of Anna Ostrogska, the owner of Jarosław, the tenement house was rebuilt to become the pride of the town - were added concrete arcades, additional floor and crowned attic covering the rooftop.

Since 1945, Orsetti family tenement house, with originally preserved spatial arrangement, vaulting and wooden beams of the Great Chamber, has been a seat of the museum. The exposition includes historical, arranged living interiors and collections of paintings.

KAMIENICA ATTAVANTICH (RYNEK 5) • ATTAVANTI FAMILY TENEMENT HOUSE (RYNEK 5)

Budynek trzykondygnacyjny, podpiwniczony, pod którym znajdują się bardzo długie korytarze.

Kamienica poważnie ucierpiała w czasie pożaru w 1625 r. Do stanu świetności przywrócił ją włoski kupiec Juliusz Attavanti. W XVI w. był to budynek wiatowy, z podcieniami i szeroką sienią pośrodku. Obecnie na miejscu wiaty znajduje się podwórkó, a sama kamienica uległa przebudowie.

Przez cały XIX w. kamienica pełniła ważne funkcje. Po zajęciu ratusza przez Austriaków ulokowano w niej władze gminy miejskiej, a następnie sąd. W XX w. mieściła się tu szkoła ludowa oraz Towarzystwo Muzyczne im. Fryderyka Chopina, założone przez pianistkę Marię Turzańską.

Od 2009 r. kamienica jest siedzibą Centrum Kultury i Promocji w Jarosławiu – instytucji zarządzającej Podziemnym Przejściem Turystycznym. Mieszczą się tu: Centrum Informacji Turystyczno-Kulturalnej, galerie sztuki, a także kameralna Sala Lustrzana, miejsce imprez kulturalnych i koncertów.

Three-storey building, with a full basement and very long underground passages.

Severely damaged during the fire of 1625. Restored to its former glory by Juliusz Attavanti, an Italian merchant. A 16th century, market hall type building with arcades and a wide vestibule. At present, the market hall is replaced with a courtyard and the tenement house was rebuilt.

Throughout the 19th century, the building served many functions. When Austrians seized the Town Hall, it became the seat of town municipality authorities and then the courthouse. In 20th century it was the seat of the public school and Fryderyk Chopin Musical Society, founded by a pianist Maria Turzańska.

Since 2009, the tenement house has been a seat of The Centre for Culture and Promotion in Jarosław - an institution managing the Underground Tourist Passage. It is a place with: The Tourist and Culture Information Centre, art gallery and a chamber mirror hall (Sala Lustrzana), a venue of cultural events and concerts.

KAMIENICA GRUSZEWICZÓW (RYNEK 6) • GRUSZEWICZ FAMILY TENEMENT HOUSE (RYNEK 6)

Kamienica z przełomu XVI/XVII w., reprezentuje typ kamienicy mieszczańskiej wiatowej, z wewnętrznymi dziedzińcem, schodami i krytym świetlikiem. Swoją nazwę zawdzięcza jarosławskiej rodzinie aptekarzy.

W Wielkiej Izbie – dziś Sala Ślubów – znajduje się polichromia z XVII w. ze scenami Męki Pańskiej i postaciami ewangelistów. Jest to rzadki przykład dekoracji sakralnej w świeckim pomieszczeniu. Sufity na II i III piętrze w XIX w. ozdobiono malowidłami.

Warto odnotować kilka ciekawych epizodów z dziejów kamienicy. W 1656 r. kwatrował w niej król szwedzki Karol Gustaw, rezydujący w Jarosławiu podczas potopu szwedzkiego. W 1711 r., na zaproszenie ówczesnych właścicieli Józefa i Marianny Gruszewiczów, gościł w kamienicy car Rosji Piotr I, ojciec chrzestny dziecka gospodarzy.

Obecnie mieszczą się tu: urzędy miejskie, biura poselskie, restauracja, galeria sztuki, księgarnia, Stowarzyszenie „Muzyka Dawna”, Stowarzyszenia Przewodników Turystycznych i Pilotów Wycieczek oraz Miejskie Koło PTTK.

Built at the turn of 17th century, representing a market hall type tenement house with an inner courtyard, stairs and an skylight. The building was named after Jarosław's family of pharmacist.

The Great Chamber - today the Wedding Chamber - where the 17th century polychromies with scenes of the Passion of Christ and images of evangelists can be found. It is a rare example of sacral ornamentation in a secular room. The ceilings of 2nd and 3rd floor were decorated with paintings in 19th century.

It is worth noting some of the interesting episodes from the history of this tenement house. Charles X Gustaf, the king of Sweden, resided in the house in 1656, during the Swedish Deluge. In 1711, at the invitation of the then owners Józef and Marianna Gruszewicze, the house hosted Peter the Great, the Tzar of Russia, godfather of one of their children.

Today local government and constituency offices, a restaurant, an art gallery, a bookshop, the “Early Music” Association, the Tourist Guides and Leaders Association and Municipal Chapter of PTTK Association are located here.

PODZIEMNE PRZEJŚCIE TURYSTYCZNE W JAROSŁAWIU

Podziemne Przejście Turystyczne możesz zwiedzić:

- z przewodnikiem przejścia (czas ok. 45 min)
- z audioprzewodnikiem (czas ok. 60 min)

Kontakt

Podziemne Przejście Turystyczne w Jarosławiu

Rynek 5, 37-500 Jarosław

Tel. 16 624 89 89

podziemia@ckip.jaroslaw.pl

www.podziemia.jaroslaw.pl

**Zwiedzanie rozpoczyna się w Centrum Informacji
Turystyczno-Kulturalnej, Rynek 5.**

Administrator Podziemnego Przejścia Turystycznego:

Centrum Kultury i Promocji w Jarosławiu

Rynek 5, 37-500 Jarosław

Tel. 16 624 87 96

kontakt@ckip.jaroslaw.pl

THE UNDERGROUND TOURIST PASSAGE IN JAROSŁAW

The Underground Tourist Passage may be visited:

- with a professional guide (approx. time of 45 min)
- with an audio guide (approx. time of 60 min)

Contact

The Underground Tourist Passage in Jarosław

Rynek 5, 37-500 Jarosław

Tel. 16 624 89 89

podziemia@ckip.jaroslaw.pl

www.podziemia.jaroslaw.pl

**Tours start at the Touristic and Cultural Information Point,
Rynek 5.**

The Underground Tourist Passage Administrator:

The Centre for Culture and Promotion in Jarosław

Rynek 5, 37-500 Jarosław

Tel. 16 624 87 96

kontakt@ckip.jaroslaw.pl

JESZCZE WIĘCEJ ATRAKCJI I ZWIEDZANIA! • EVEN MORE ATTRACTIONS AND SIGHTSEEING!

Jeżeli zainteresował Cię Jarosław i chcesz poświęcić więcej czasu na jego poznanie, zapraszamy na stronę www.turystyka.jaroslaw.pl. Dowiesz się z niej dlaczego warto odwiedzić Jarosław oraz jak miło i przyjemnie spędzić tutaj czas.

If you got interested in Jarosław and would like to explore it furthermore, feel free to visit www.turystyka.jaroslaw.pl. You will find more information on why to visit Jarosław and how to pleasantly enjoy your time here.

SCHEMAT PODZIEMNEGO PRZEJŚCIA TURYSTYCZNEGO • THE PLAN OF THE UNDERGROUND TOURIST PASSAGE

JAROSŁAW
miasto
OŚNIEŃ